

Gé Reinders

Zanger Gé Reinders, die voor een optreden altijd een uurtje slapen kan, schreef hartverscheurende liedjes over zijn moeder in de oorlog.

HERMAN VEENHOF BEELD FRANCO GORI

Dankbaar crescendo

Misschien is het Limburgs, misschien ligt het aan zijn persoon, vaak eindigt een tragisch lied bij Gé Reinders toch in majeur. En met 35 orkesten blaas je de moed er wel in.

'Niet te veel over het verleden, jongens!', roept Marjan Suilen vanuit de voorkamer. Haar man Gé Reinders slalomt in het gesprek van de blaasmuziek van nu naar de oorlog van vroeger, die zijn slagschaduw maar blijft werpen. Soms komen die twee zelfs bij elkaar. Zijn moeder Grada maakte deel uit van een groep vrouwen die in een jaar tijd twee gevangenis en de concentratiekampen Vught, Ravensbrück en het Agfa-Aussenkommando van Dachau doorstond. In mei 1945 werd de groep op de grens van Zwitserland en Frankrijk ontvangen met blaasmuziek. Marjan en Gé kenden elkaar al als tieners; hun zoon wordt dertig. Zijn ouders werkten allebei in het muziekonderwijs, met vooral veel liefde voor de moeilijk lerende en lezende pupillen. Marjan Suilen bedacht De Liedjeskast, waarin grammaticaregels spelenderwijs en muzikaal worden onderwezen. Aan de cd werkten tal van beroemdheden mee, van Bennie Joling (Normaal) tot aan Lange Frans en Brigitte Kaandorp.

blauwe envelop

'Zag je hoe hij in twee minuten de zaal te pakken had?' Dirigent Dick Bolt lacht van oor tot oor. In de wandelgangen van Cultura in Ede genieten hij en de 65 leden van Muziekvereniging OBK Bennekom nog na van hun optreden met Gé Reinders. Dat was een lawine aan leuke verhalen, grappen met zachte g en liedjes in het Limburgs. Soms carnavalesk, soms verstillend (*Eine gek*, over de terrorist die zomaar kan toeslaan, klinkt als een omfloerst requiem), dan weer pastoraal, zoals in *D'n Haof*, waarin het 'landj det os is belaoft' best je eigen tuin kan zijn.

Reinders ziet zich bij het optreden met blaasorkesten niet als de artiest. 'Ik ben gewoon nummer 66 bij Oefening Baart

'Ik blijf wel optreden, maar kleinschaliger. En ik wil me bijscholen. Ik zing nu solfège, noten van papier.'

Kunst. De dirigent is belangrijk, ook de zanger moet zich naar die figuur richten.' Hij speelt met dat gegeven op het toneel, door de 'directeur' steeds gekker aan te spreken. 'Hij rijdt niet voor niets in een grote auto', wordt 'Hij verdient het gewoon in een kasteel te wonen' en 'Volkomen terecht dat zo'n man met de helikopter wordt ingevlogen'. De intens keurige Bolt laat zich het crescendo welgevallen. Reinders blijkt vrijwel iedereen van het orkest bij naam te kennen. En dat is dus zo met 35 blaasensembles, elk tientallen leden groot. Reinders perfectioneerde de formule, zingen met een harmonie, fanfare of brassband, nadat Joost Nuissl in 1975 al eens 'Ik ben blij dat ik je niet vergeten ben' op koperklanken had gezongen. 'Blaasmuziek' heette het lied waarmee Reinders in 1999 opeens bekend werd, de hit die nooit in de parade stond, maar wel altijd in de Top 2000 figureert. Dit is zijn vierde tournee en zijn derde cd met orkesten; na *Blaos mich nao hoës* (2005), met Limburgse orkesten en *Blaos mich 't landj door* (2007), met ensembles uit heel Nederland besluit het recente album *Oetblaoze* (2018) de trilogie. Die plaat is opgenomen met het Orkest van de Nederlandse Douane, geleid door Björn Bus. 'De muziek wordt dus gemaakt door belastingambtenaren. Dat leidde

natuurlijk tot allerlei grappen. Er is even overwogen de cd's in een blauwe envelop te verkopen.'

Zingen met een orkest is opletten. 'Ik moet wachten totdat de noot is aangeblazen, het luistert nauw. En alle orkesten zijn verschillend. In maart krijg ik er cello's bij, een hoornpartij moet opeens niet in f, maar in es. Het kan allemaal, maar ik stel wel eisen. Het orkest moet minstens het tweede divisieniveau hebben en de dirigent moet zich van tevoren committeren aan de te leveren kwaliteit.' Er staan optredens met 35 verschillende orkesten geboekt. Op 4 juli 2020 (*Independence Day*) hoopt hij af te sluiten met een optreden in Paradiso. Dan is een cirkel rond, want ooit stond hij in deze voormalige Amsterdamse kerk op het podium als jonge pubrocker van de band Girls Walk By. De blaasmuziek is volgend jaar klaar. 'De optredens zijn geweldig mooi, maar de organisatie vooraf is loodzwaar. En je moet elke keer tweemaal op en neer, voor repetitie en uitvoering. Dat komt voor Winschoten dus neer op tweehonderd kilometer.'

Reinders is altijd in Roermond gebleven. Nu woont hij in een herenhuis, met een woonkeuken waarin nog net een Steinway-vleugel past. Trapje af beland je in een studio, met keyboards, mengpanelen en boxen en aan de muren gitaren en fluiten. Reinders speelt die instrumenten allemaal. Hij is ook geschoold als muziekdocent, aan het conservatorium van Maastricht; daarvoor haalde hij het kandidaats psychologie in Tilburg, zat hij op het gymnasium van het Bisschoppelijk College en deed hij de lagere school St. Jozef, in Leeuwen, het kerkdorp waarin hij opgroeide. Zelf kijkt de 65-jarige vooral vooruit. 'Hel zat gewerk', heet een lied in het Limburgs, op zijn laatste album. 'Ik blijf wel optreden, muziek maken en vooral liedjes schrijven, maar kleinschaliger. En ik wil mij bijscholen. Ik zing nu elke dag solfège, noten van papier.'

Hij oogt jong, krullen, kwinkslag in de ogen. Hij slaapt elke middag een uurtje en vlak voor een optreden. 'Ik kan dat overal en altijd. Het is mijn groot geluk.'

broeïnest

Reinders reconstrueerde het wedervaren van zijn moeder negen jaar geleden in een boek, *Het zakdoekje*. 'Mij werd gevraagd iets te doen voor de Dodenherdenking in Venlo in 2004. Het oranje zakdoekje zat in een Rode Kruisdoosje dat van iemand anders was geweest. Daarop had mijn moeder in kruissteken de plaatsen van haar gevangenschap geborduurd. Dat was alles, meer wist ik niet. Mijn moeder vertelde nooit veel over het jaar dat ze weg was. Ik denk dat ze ons wilde sparen en dat ze het ook niet kon. Het zou te veel overhoop halen; ze hield zich overeind door discipline, waardoor ze soms een grote, strenge vrouw leek.' De jonge onderwijzeres Grada van Horen zat in de Katholieke Actie en de illegaliteit. 'Je hielp mee als dat nodig was', schrijft ze bescheiden en beheerst in haar getuigenverklaring uit 1947. Die werd gebruikt in het proces tegen Richard Nitsch, die bij de Sicherheitsdienst in Maastricht werkte. Hij was de man die Reinders' moeder verhoorde, in Roermond en Maastricht. Het kleine manneke was een beest, maar gelukkig bleef zijn moeder marteling bespaard. Ze was op 17 mei 1944 met 51 anderen opgepakt in Helden. Die Limburgse plaats was een broeïnest van verzet met een knokploeg van formaat; in 1943 bestond Helden voor tien procent uit onderduikers, verborgen Joden en gecrashte geallieerde vliegers. Grada verspreidde blaadjes, berichten en voedselbonnen. 'Veel mensen werden snel weer vrijgelaten, mijn moeder niet – die kwam pas in de zomer van 1945 weer thuis, in een rare jas met een wit kruis achterop. Toen ik klein was, was de oorlog taboe. Je voelde het aan en doorbrak het taboe niet.'

fantoempijn

Reinders schreef een aantal hartverscheurende liedjes over zijn moeder in de oorlog: 'Mien Moder in '45', 'Kaart van het Kamp Vught', 'Iestied en Fantoempien.' 'De laatste twee gaan over ons, je voelt het verdriet van je ouders als een been dat je nooit had. Mijn oudere broer, mijn zus en ik waren best gelukkig als kind, maar er hing toch een zekere triestheid over het gezin. Mijn ouders waren liefdevol, maar getekend. Het enig gezamenlijke was misschien onze een-

zaamheid. Mijn vader had ook zijn teleurstelling toen hij als priesterstudent op Rolduc van het seminarie werd gestuurd na een ongeluk waardoor zijn rechterhand niet meer goed werkte – dan kon je geen hosties geven.'

Vader Had Reinders werd leraar op een ambachtsschool, een intellectuele man, die als hobby eindeloos radio's en fietsen opknapte, voor anderen. 'Hij hield van discussiëren, maar ook hij had iets droevigs.' Zijn vader stierf jong, net geen zestig. Zijn moeder overleed dertien jaar ouder, in 1985.

Zij trok de kar thuis, oorlogsverdriet of niet. Haar broer Ghel was overleden toen zij in het kamp zat. De kerktoren viel in het schip en haar dorp Beringe lag bij terugkeer in puin. Toen zijn ouders trouwden en vriendinnen uit het kamp kwamen feliciteren, werd er op de deel van de boerderij hard gehuild, hoorde Gé later van familie. En toch, juist de tragische liedjes van Gé Reinders eindigen allemaal in majeur, met een hoopvolle noot. 'Ja, misschien is het Limburgs, misschien mijn persoon, maar het is zo bedoeld.' Reinders deed, bij zijn drukke muzikale agenda, vijf jaar over het onderzoek naar zijn moeder. Opvallend waren de reacties van officiële instanties: slechts schoorvoetende

'Mijn moeder vertelde niks over het jaar dat ze weg was. Ik denk dat ze ons wilde sparen.'

medewerking van de Nederlandse autoriteiten, een vriendelijke houding in Duitsland en 'pakken papier' uit de Verenigde Staten.

Met schroom reed Gé, met Marjan, in Duitsland de plaatsen na waar zijn moeder gevangen zat. Ze aten asperges in het oosten, die veel goedkoper waren dan in Midden-Limburg en historisch dieper gestoken leken. 'Duitsland, Pruisse, zeggen ze bij ons, was een barrière voor mij. Ik reed er soms doorheen, maar stapte nooit uit. Dachau was een woord waarvoor ik als kind bang was. Nu bleek het gewoon een plaats bij München, waar je kunt tanken en boodschappen doen.'

In vrouwenkamp Ravensbrück zat zijn moeder drie maanden. Daarover zei ze maar één woord: onmenselijk. Dat is nog mild. In het kamp, gelegen aan de lieflijke Schwedtsee waar nu plezierboten varen, was terreur het dagelijks brood. Er was geen gemeenschapsgevoel, zoals later wel bij Agfa, waar de Nederlandse vrouwen raketontstekingen moesten maken en in een nieuwe flat woonden. Daar saboteerden ze, staakten ze in januari 1945 zelfs een poos en hielden zondagsvieringen, protestants en rooms bijeen. En ze hadden het geluk van een vriendelijke commandant, Kurt Konrad Stirnweis. Hij werd na de oorlog vrijgesproken, vooral vanwege bedankbrieven die de voormalig gevangene vrouwen aan hem schreven.

►► [vervolg op pagina 6](#)

BIOGRAFIE

Gerardus Jacobus Marie (Gé) Reinders werd geboren op 12 september 1953 in Helden-Beringe. Tussen school en studie verbleef hij een jaar in Hingham, in de Amerikaanse staat Massachusetts. Na twee bands en vijf platen in het Engels koos hij begin jaren negentig voor het Limburgs als zangtaal. Dat sloeg aan. 'Ik versta er niets van, maar begrijp het allemaal', hoorde hij in Emmen. Inhoudelijke, soms pastorale, soms scherpe teksten en uitgekende arrangementen maken hem na een stuk of vijftien platen tot gelauwerd evenknie van Daniël Lohues in Drenthe en Herman Finkers in Twente.

PORTRET

▶▶ vervolg van pagina 5

Reinders groeide op in een regio die nog heel rooms-katholiek was. Aan zijn liedjes kun je de ontwikkelingsgang van het kerkelijk leven aflezen. 'Als jongen geloofde ik het, zoals kinderen dat doen in Sinterklaas. Het was ook mooi, het missaal, de belletjes, de wierook, het Latijn.' Toen werd er gemoderniseerd. 'Toen ik naar het Bisschoppelijk College ging, had je daar een flat vol priesterleraren. Toen ik eraf kwam, stonden twee etages leeg. Die priesters waren uitgetreden. Mijn moeder was daar kwaad om. "Allemaal achter de meisjes aan". De kerk had het geloof nooit moeten gaan uitleggen, rationeel maken, vindt Reinders. In het lied 'Processie' vertelt hij hoe bij hem in de vijfde klas een 'Hollènjër' kwam. 'De St. Jozefsschool was gemengd, de jongen in kwestie was een protestant van boven de rivieren. Die zei dat het ook zonder biechten kon en bij hun avondmaal was er kinderwijn. Ongehoord was dat voor ons.'

hoed afnemen

Hij zette dat om in zijn conferentie *Misdienaar*. 'Als je 't gelooft, hoef je het niet te snappen. Als je het snapt, geloof je 't niet meer.' Hij haalt in 'Kruutsbeeld op 't Kruutspuntj' zijn vader aan, die hem wijst op een oude man die nog steeds de hoed afneemt op de kruising waar het kruisbeeld allang verdwenen is. 'Dat vind ik mooi.' Maar van religieuze waarheden moet hij niets hebben, blijkt uit het slotcouplet. 'Geine haet 't recht det t'r veur rechter sjepeelt en kint zegke: Ós meneer is 't rechtst in de leer. In 'n deenst, in de sjoel, in 'n moskee of mit al dan neet verangerende miswien: in godsnaam: laot idderein 't zien.' Reinders heeft geen behoefte om hard af te rekenen met de kerk, zoals veel protestanten deden. 'Ik was koorknaap, geen misdienaar, ik heb me nooit uitgeschreven, maar ga niet meer. En ja, er was misbruik op school en in het internaat, maar vroeger werd soms gewoon door de ouders ingegrepen als een zoontje te vaak naar huis werd gebracht door leraar of priester. 'Niet meer doen, hé?' In 2010 maakte hij een alternatief kerstliedje, waarbij moeder Maria bevalt in een ziekenhuis met te veel procedures.

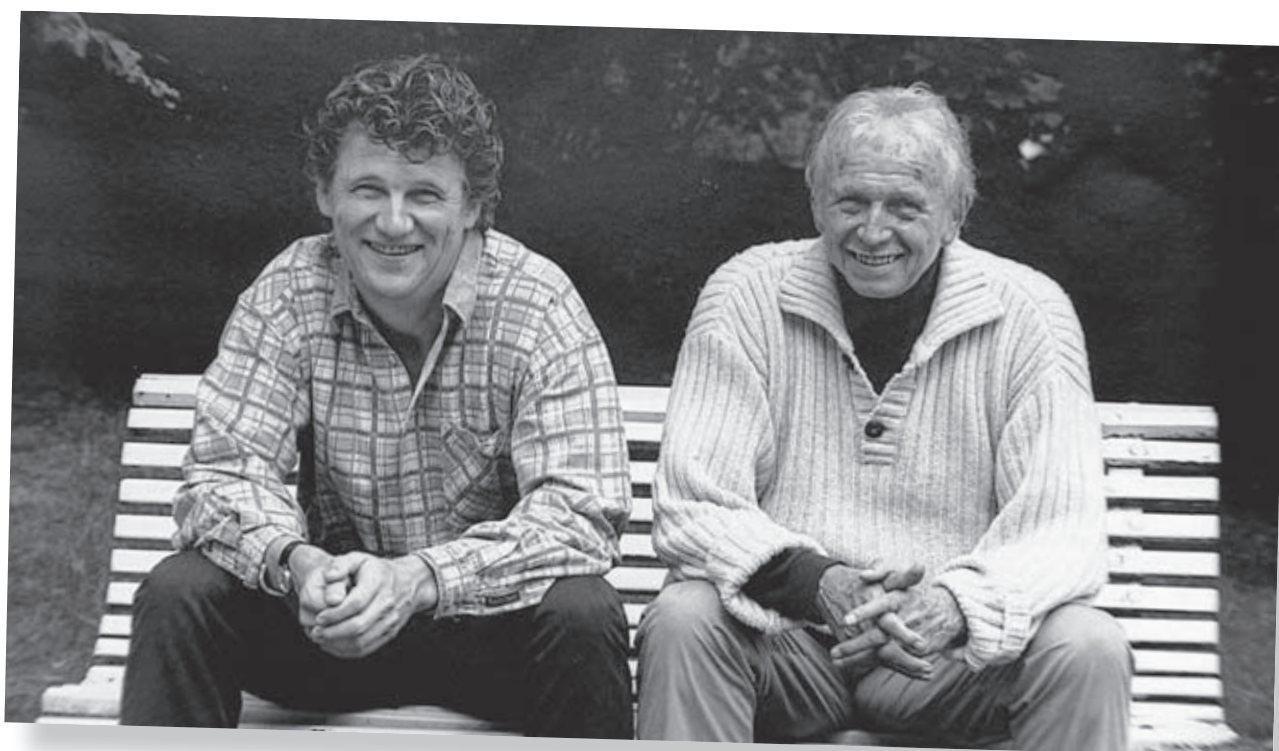
'De kerk had het geloof nooit moeten gaan uitleggen, rationeel maken.'

En Jozef maar druk ontkennen. 'Ik weet ook niet hoe dèt gegangen is, maar ik had niks van doen met die'n onbevleete ontvangenis.'

In de kerk had je goede en slechte prelaten. 'In Blerick was een pastoor die niet wilde dat ik op het altaar zou zingen bij een begrafenis. Toen ik aan de beurt was, zei-ie gauw: "En gaat u nu allen naar huis." De mensen stiefelden weg, maar de weduwe gaf me een knipoog en bleef zitten. Iedereen kwam terug, meneer pastoor stond een beetje voor joker.' Enorm respect heeft Reinders voor Frans Wiertz, tot december 2017 bisschop van Roermond. 'Hij zei dat hij zich schaamde voor het misbruik in zijn rooms-katholieke kerk en van hem neem je dat als oprecht aan. Maar hij is ook echt een Limburgse jongen. Ik had een tijd een lokale talkshow en in het interview zaten twee liedmomenten, waarbij de gast ook zingt. Wiertz wilde het Kerkraads volkslied doen en een ode aan de meisjes uit die stad, waar hij geboren werd. Belt zijn perschef op dat het tweede toch maar niet moet doorgaan, bij al die verhalen over misbruik. Maar hij deed het toch, en nog enthousiast ook.' ♦

Gé Reinders als achttienjarige bij zijn *graduation* in Hingham, Massachusetts, USA, met zijn gastouders.

In 1997 produceerde Gé Reinders de laatste cd van Toon Hermans, *Ik zing van het leven*. Hij overtuigde hem niet met zijn eigen muzikanten, maar met een ander, klein ensemble echt als zanger op te treden. Die intentie, de ouderdom en het verdriet maakten de zwanenzang van de serieuze cabaretier intens. Hermans stak de loftrumpet over Reinders: 'Zo natuurlijk, geen maniertjes. Hoe kan dat?' Bij beiden zit achter de schijnbare ontspanning de koppigheid en het tot in detail repeteren van de controlfreak. (beeld Sara Wong)